SPRAWA

PRZED

PUBLICZNOŚCIĄ,

NA POPISIE ROCZNYM

SZKOŁY

WOJEWÓDZKIÉY PŁOCKIÉY

PRZEZ

ZGROMADZENIE NAUCZYCIELSKIE

W KOŃCU SZKOLNEGO ROKU 1822 NA 1823

ZŁOŻONA.

W PŁOCKU 1823.

Drukowano na mocy upoważnienia Kommissyi Rządowéy Wyznań Religiynych i Oświecenia Publicznego, z dnia 1 Maja 1823 roku, pod liczbą 5041 z Dyrekcyi Wychowania Publicznego.

Porządek Examinu Uczniów przechodzących do Uniwersytetu i publicznego Popisu Szkoły Woiewódzkiéy Płockiéy, w miesiącu Lipcu 1823 roku.

I. Examen żądaiących wstępu do Szkoły Głownéy.

Dnia 25 *od godziny* 8 rano, Uczniowie Klassy VI drugoletni, i ci którzy zyskali upoważnienie Kommissyi Rządowéy Wyznań Religiynych i Oświecenia Publicznego, zaczną Examen przez odpisy na zadania z ięzyków i Nauk Szkolnych.

Dnia 26 *od godziny* 8 *rano*, stawaiący do Examinu, w przytomności Uczniów Klass wyższych, examinowani będą przez Zgromadzenie Nauczycielskie, ze wszystkich Nauk Szkoły Woiewódzkiéy.

II. Popis publiczny.

1. *Klassy I i II każda w dwóch oddziałach.*

Dnia 28 *o godzinie* 9 *rano*, po odezwie Ucznia do przybywaiących Gości, zacznie publiczny Popis Klassa I. w dwóch oddziałach A. B. Popis ten trwać będzie do południa.

Po południu od 3 *godziny*, Popis Klassy II. oddziałów A. B.

III. Klassy wyższe, to iest III IV. V. i VI.

Dnia 29 *rano od godziny* 9 Nauka Religii z Obyczaiową.
od 10 Języki Łaciński i Grecki.
od wpół do 12 Język Niemiecki.

Po południu od 3 Język Polski i Rossyiski.
od wpół do 5 Fizyka, Historya Naturalna z Chimiią.
Dnia 30 *rano od* 9 *godziny*, Język Francuzki:
od 10 Matematyka.
od 11 Historya Powszechna i Polska, z Jeografią.
po południu od 3 Popis Klass wszystkich z Rysunków i Kalligrafii.

IV. Zakończenie Popisu i Szkolnego Roku.

Dnia 30 *o godzinie* 4 *po południu:*

1. Rektor mowić będzie do Publiczności i Uczniów.
2. Po ogłoszeniu imion zasługuiących pochwałę, Uczniowie ciągle wzorowi zapiszą się do *Xięgi sławy i pamiątek Szkolnych*, a celuiący w obyczaiach i pilności odbiorą *nagrody*.
3. Tym którzy przez odbyty Examen okażą doyrzałość w Naukach Szkoły Woiewódzkiéy, oddane będą *Patenta*.
4. Rektor odczyta promocyą w Klassach na rok przyszły, i rozda wszystkim Uczniom wypisy z *Xiąg Cenzury*, aby ten dowód rocznego postępu, w domach Oycowskich złożyli.

Dnia 31 po Mszy Świętéy Szkolnéy o godzinie 8 rano, Hymn dziękczynienia rozpocznie wakacye, które do dnia 15 Września trwać będą.

ZGROMADZENIE NAUCZYCIELSKIE
DO
PUBLICZNOŚCI.

Czwartą przy Popisie publicznym Szkoły Woiewódzkiéy Płockiéy, w przyiętym od nas porządku, składamy sprawę; dla wiadomości sprzyiaiących naukom, dla pamiątki dobrych Uczniów, i dla pociechy Rodziców uszczęśliwionych korzyścią dzieci, a wreście dla tych którzy téy korzyści szukać maią.

STAN SZKOŁY PŁOCKIÉY
w Roku 1822 na 1823.

Do uczenia w sześciu Klassach i dwóch oddziałach Klassy pierwszéy z drugą, potrzebowaliśmy pietnastu Osób.

W zgromadzeniu Nauczycielskiém te nastąpiły zmiany:

Naprzod ucząc rok ieden w Płocku inne otrzymali przeznaczenie:

1. Zastępca trzeciego Professora *Stanisław Janicki.*

2. Nauczyciel Religii X. *Hilary Kasperowicz* Proboszcz w Daniszewie, uwolniony od obowiązków Szkolnych przez Reskrypt Kommissyi Rządowéy Wyznań Religiynych i Oświecenia Publicznego z dnia 14 Października roku 1822 pod liczbą 10461.

3. Kolaborator *Michał Budziłowicz*, kończy Nauki w Uniwersytecie, iako kandydat do stanu Nauczycielskiego.

Powtore w miéysce oddalaiących się przybyli:

1. Professor trzeci *Jozef Zborowski*, był Rektorem Szkoły Podwydziałowéy w Hrubieszowie przez lat sześć, a dawniéy uczył w Kaliszu i Lublinie.

2. Zastępuiący Nauczyciela Religii X. *Antoni Baliński*, pełni razem

obowiązki Proboszcza w Jmielnicy i Słupnie bliskich Płocka Parafiiach.

3. Kolaborator *Grzegorz Stawnicki*, wracaiący ze służby Administracyinéy do obowiązków Nauczycielskich, które dawniéy pełnił.

Po wakacyach pierwéy niżeli X. Baliński wezwany został do zastępowania Nauczyciela, godziny Nauki Religii z Nauką Obyczaiową zastępowali we wszystkich Klassach Członkowie Zgromadzenia Nauczycielskiego; Nabożeństwo zaś codzienne mieliśmy odprawiane przez Kapłanów przy kościele Parafiialnym Płockim — Od 30 Października do 8 Grudnia X. *Przyłuski Kanonik Katedralny Płocki* w pełnieniu tych obowiązków dawał Szkole uprzéymą pomoc.

I. NAUKI.

Z początkiem kończącego się Szkolnego roku dopełniając ważnych zamiarów udoskonalenia Edukacyi Publicznéy i ułatwienia w niéy postępu, Kommissya Rządowa Wyznań Religiynych i Oświecenia Publicznego, poczyniła znaczne odmiany w planie który otrzymały Szkoły Woiewódzkie w roku 1820, szczególniéy zaś; odmieniono podział Nauk w Klassach i czas ich wykładu, a to w następuiący sposób:

1. *Nauka Religii* zabieraiąca dawniéy w sześciu Klassach 9 godzin na tydzień, ma teraz przeznaczonych godzin 12, to iest: w każdéy Klassie, poznawaniu Taiemnic Wiary, i dzieiów iéy ustanowienia, iako też wpaianiu w serca téy Świętéy Nauki, poświęcamy co tydzień po dwie godziny.

2. Przydano także dla wszystkich Klass, po iednéy godzinie w tygodniu, na wykład *Nauki Obyczaiowéy*. Tak więc dzieci nasze od pierwszéy zaraz młodości, podług zasad wskazanych przez *Piramowicza*, *Popławskiego*, *Kopczyńskiego* i *Dmochowskiego*, zastanawiaią się nad obowiązkami względem Rodziców i Nauczycieli, poznaią co win-

ni sobie i bliznim, unoszą serca swoie powabami cnoty, a odrażaią od sprosności występku. Wyższe zaś Klassy przechodzą wszystkie prawidła postępowania w życiu domowém i towarzyskiém stosownie do układu w Etyce *Reybergera.*

3. *Językowi i Literaturze Polskiéy* w nowym rozkładzie przybyło sześć godzin czasu.

4. *Z ięzyków starożytnych Łaciński* odięte ma godzin cztery, a *Grecki* zyskał trzy godziny więcéy.

5. *Język Niemiecki* utracił godzin dwie, a *Francuzki* godzin osiem. Te żyiące ięzyki łatwiéysze do nabycia w domowém pożyciu, pierwéy miały początki w Klassie drugiéy, teraz zaczynaią się w trzeciéy dopiero Klassie Szkoły Woiewódzkiéy.

6. *Jeografii* odięto iednę godzinę w pierwszéy Klassie, zaymuie więc przez wszystkie Klassy godzin 9.

7. *Historya powszechna z Polską*, poczynały się dawniéy w Klassie drugiéy, teraz ważną dla ludzi naukę dzieiów, podaiemy dzieciom od Klassy pierwszéy zaraz, i przybyło do iéy wykładu dwie godziny.

8. *Matematyka* iak w dawniéyszym planie zostawiona.

9. *Historya, naturalna z Fizyką*, maią iak dawniéy osiemnaście godzin, z tą tylko różnicą że dla każdéy Klassy, rowną liczbę godzin wyznaczono.

10. *Kaligrafii* w dwóch Klassach nayniższych mamy godzin 7. Pierwéy ta umieiętność przez cztery Klassy iedenaście godzin zabierała.

11. *Rysunki* iak dawniéy w trzech niższych Klassach zabieraią godzin sześć, dla Klass wyższych w wolne od Szkoły godziny dawane są dwa razy na tydzień.

12. Zyskawszy Nauczyciela który uczyć może *Rossyiskiego ięzyka*, zaczęliśmy nową w Płocku naukę tego ięzyka, po dwie godziny na tydzień, od początku letniego półrocza, w dni wolne od Szkoły.

II. PODZIAŁ NAUK POMIĘDZY CZŁONKI ZGROMADZENIA NAUCZYCIELSKIEGO.

1. *Naukę Religii* przez wszystkie Klassy dawał Zastępca Nauczyciela X. *Antoni Baliński.*

2. *Naukę Obyczaiową*

W Klassie I. A. Rektor *Kaietan Morykoni.*
w I. B. Professor *Jozef Zborowski.*
w II. A. Rektor.
w II. B. Professor *Kobyłecki.*
w III. Nauczyciel X. *Kolumban Zagier.*
W Klassach IV. V. i VI. Rektor.

3. *Język Polski*

W Klassie I. A. Nauczyciel *Jakob Stępiński.*
w I. B. Kolaborator *Grzegorz Stawnicki.*
w II. A. Nauczyciel *Antoni Grobicki.*
w II. B. Nauczyciel *Albin Pinko.*
w III. Nauczyciel *Grobicki.*
w IV. Rektor.
W Klassach V. i VI. Zastępca Professora *Augustyn Żdzarski.*

4. *Język Łaciński*

W Klassie I. A. Professor *Kobyłecki.*
w I. B. Kolaborator *Stawnicki.*
w II. A. Nauczyciel *Stępiński.*
w II. B Professor *Kobyłecki.*
w III. Nauczyciel X. *Kolumban Zagier.*
w IV. Professor *Kobyłecki* i X. *Kolumban* Nauczyciel.
W Klassach V. i VI. Z. Professora *Żdzarski* i Nauczyciele Maturyn Żakob (*Jacob*), ze Stępińskim.

5. *Język Grecki*
w Klassie IV. Nauczyciel *Stępiński.*
W Klassach V. i VI. Z. Professora *Żdzarski.*

6. *Język Niemiecki:*
W Klassach III. IV. V. i VI. Nauczyciel X. *Kolumban Zagier.*

7. *Język Francuzki:*
W Klassach III. IV. V. i VI. Nauczyciel *Żakob (Jacob).*

8. *Jeografii uczyli:*
w Klassie I. A. Zastępca Professora *Borowicz Jan.*
w I. B. Professor *Zborowski.*
w II. A. Nauczyciel *Grobicki.*
w II. B. Kollaborator *Stawnicki.*
w III. Nauczyciel *Grobicki.*
W Klassach IV. i V. Z. Professora *Borowicz.*
W Klassie VI. Professor *Zborowski.*

9. *Historyi Powszechnéy i Polskiéy:*
W Klassie I. A. Zastępca Professora *Borowicz.*
w I. B Professor *Zborowski.*
w II. A. Nauczyciel *Grobicki.*
w II. B. Professor *Zborowski.*
w III Nauczyciel *Grobicki.*
W Klassach IV. V. i VI. Zastępca Professora *Borowicz.*

10. *Nauki Matematyczne* wykładali:
W Klassie I A. Nauczyciel *Pinko.*
w I. B Professor *Zborowski.*
w II. A. Zastępca Professora *Borowicz.*
w II. B. Zastępca Professora *Andrzéy Trzciński.*
w III. Nauczyciel *Pinko.*

W Klassach IV. i V. Zastępca Professora *Trzciński.*

W Klassie VI. Professor *Zborowski* i Zastępca Professora *Trzciński.*

11. *Historyi Naturalnéy* uczyli:

W Klassie I. A. Professor *Jacenty Kukliński.*

w I. B. Professor *Zborowski.*

W Klassach II. A. II. B. III. IV. V. i VI. Professor *Kukliński.*

12. *Fizyki*

W Klassach II. A. II. B. i III. Professor *Kukliński.*

w IV. i V. Zastępca Professora *Trzciński.*

W Klassie VI. Professor *Kukliński.*

13. *Kaligrafii*

W Klassie I. A. Professor *Kobyłecki*, Nauczyciel *Pinko* i Nauczyciel *Stępiński.*

w I. B. Kolaborator *Stawnicki.*

w II. A. Zastępca Nauczyciela *Tumanowicz Edward.*

w II. B. Professor *Zborowski* i Nauczyciel *Pinko.*

14. *Rysunki* w Klassach niższych i wyższych Zastępca Nauczyciela *Tumanowicz.*

15. Początki *Języka Rossyiskiego* wykładał w półroczu letniém Uczniom Klass różnych Kolaborator *Stawnicki.*

Dodać tu możemy krótką wiadomość o *Szkole Wstępnéy* dla drobnych dzieci, którą utrzymuie Nauczyciel *Grobicki*, z Kolaboratorem *Stawnickim* i Zastępcą Nauczyciela *Tumanowiczem* przy pomocy także *Rektora.* Teraz ta nowa Szkoła ma 10 Uczniów, którzy z ochotą i łatwością uczą się pierwszych zasad Religii i Moralności; czytać, pisać i rachować dokładnie; a przytém poznaią bez znużenia sił dziecinnych różne początkowe wiadomości.

III. UCZNIOWIE.

Stosownie do przyiętych prawideł, a osobliwie podług postanowienia względem pierwszeństwa Klass i pomiędzy Uczniami, umieszczamy w dzieiach Szkoły naszéy godne pamięci imiona Uczniów, którzy w końcu zeszłego roku i w pierwszéy połowie teraźnieyszego otrzymali publiczną zaletę z pilności i dobrych Obyczaiów; tych zaś co przy końcu bieżącego roku odbiorą nagrodę albo zapiszą się w Xięgę sławy, w przyszłey znowu Sprawie naszéy rocznéy ogłosimy.

I. Z roku Szkolnego 1821 na 1822.

Na publicznym popisie, połączonym z Wizytą Generalną Szkoły w dniu 31 Lipca 1822 roku:

Naprzod Klassy co do pierwszeństwa taki pozyskały stopień:

Pierwszą w porządku była Klassa VI.
Drugą Klassa I. B.
Trzecią Klassa I. A.
Czwartą Klassa II. A.
Piątą Klassa IV.
Szostą Klassa I. A.
Siodmą Klassa V.
Osmą Klassa II. B.

Powtore Pierwsi w Klassach Uczniowie, tak następuią:

Pierwszy Uczeń w Szkole *Rybicki Teofil* z Klassy VI.
Drugi *Jozefowicz Piotr* z Klassy IV.
Trzeci *Zieleniewski Felicyan* z Klassy V.
Czwarty *Kisielnicki Jgnacy* z Klassy II. A.
Piąty *Brzozowski Jozefat* z Klassy III.
Szosty *Cegielski Mateusz* z Klassy I. A.
Siodmy *Krauze Andrzéy* z Klassy I. B.

Potrzecie **Zapisani do Xięgi sławy i pamiątek Szkolnych.**

a) Otrzymali nagrodę

W Klassie I. A.	*Cegielski Mateusz* z Kutna w Mazowieckiém.
	Karwowski Tomasz z Wroninka w Płockiém.
	Pomianowski Nikodem z Pruszczyna dito
	Przedpełski Teofil ze Zdzarów dito
W Klassie I. B.	*Krauze Andrzéy* z Lipińskich w Mazowieckiém.
	Markiewicz Jan z Płocka.
	Średnicki Teofil z Borut w Łomżyńskiém.
	Woźnicki Hilary z Osieka w Mławskiém.
	Rościszewski Julian z Wierznicy w Płockiém.
	Załuska Ignacy z Sieniaw w Mazowieckiém.
W Klassie II. A.	*Kisielnicki Ignacy* z Zielony w Mławskim.
	Braun Ludwik z Płocka.
	Milewski Bartłomiey ze Zdzarów w Płockiém.
	Sławęcki Wincenty z Płocka.
W Klassie III.	*Brzozowski Jozefat* z Nagurk w Płockiém.
	Sochowicz Józef z Mogilna w Prussach.
	Mitowski Adolf z Rakowa w Mazowieckiém.
W Klassie IV.	*Józefowicz Piotr* z Gorzechowa w Lipnowskim.
	Kozarzewski Kazimierz z Podlecka w Płockiém.
	Markowicz Wincenty z Kowala w Mazowieckiém.
W Klassie V.	*Zieleniewski Felicyan* ze Skłutow dito
	Börner Ignacy z Płocka.
	Cyprysiński Wincenty z Sandómierza.
	Załuska Stanisław z Sieniaw w Mazowieckiém.
W Klassie VI.	*Rybicki Teofil* z Płocka.
	Czachowski Jozef z Jączywka w Lipnowskim.
	Swieżyński Kazimierz z Guzowa w Mazowieckiém.

b) Zapisani do Xięgi sławy bez nagrody.

W Klassie I. A. *Kazimierowski Maycher* z Liszyna w Płockiém.
Chełmicki Jgnacy z Mławy.
Czaykowski Franciszek z Płocka.
Stępień Bartłomiéy z Lipińskich w Mazowieckiém.
Dłużniewski Hipolit z Żochowka w Płockiém.
Bronowski Piotr z Petrykozow w Mławskim.
Barcikowski Michał z Bydgoszczy w Prusach.

W Klassie I. B. *Hincz Franciszek* z Płocka.
Wilewski Narcyz dito.
Rościszewski Tadeusz z Wierznicy w Płockiém.
Sobolewski Jan z Płocka.

W Klassie II. A. *Kozerski Remigiusz* z Biały w Płockiém.
Lisicki Marcin z Płocka.
Goszczyński Jan dito.
Bońkowski Maciéy dito.

W Klassie III. *Ośmiałowski Szymon* z Koskowa w Mławskim.
Długokęcki Hilary z Golanków w Płockiém.

W Klassie IV. *Sobolewski Antoni* z Płocka.
Czarnowski Marceli z Pacyny w Mazowieckiém.
Koskowski Nikodem z Koskowa w Płockiém.
Koskowski Grzegorz dito dito
Kosiński Jozef z Szczkowa w Mazowieckiém.

W Klassie V. *Kolczyński Antoni* z Lidżewa w Mławskim.
Kozłowski Felicyan z Tupadłow w Płockiém.

W Klassie VI. *Antoszewski Adam* z Sierakowa w Mazowieckiém.
Łempicki Woyciech ze Szczawina dito
Szwarc Ludwik z Płocka.
Rościszewski Teofil z Kadłubowa w Płockiém.
Obrębski Mikołay z Płocka.

Zgliczyński Karol z Setropia w Płockiém.

Praszkiewicz Benedykt z Działoszyc w Krakowe:

Poczwarte, Celuiące roboty swoie zostawili na pamiątkę w Szkole:

a) Pisma w Języku Polskim

Z Klassy VI. *Rybicki Teofil* z Falęcina w Płockiém.

Rościszewski Teofil z Kadłubowa dito

Antoszewski Adam z Sierakowa w Mazowieckiém.

Zgliczyński Karol z Setropia w Płockiém.

Mostowski Maciéy z Płocka.

Smoliński Jozef z Zarzyca w Płockiém.

Sadkowski Franciszek z Cwiklinka w Płockiém.

Z Klassy V. *Cyprysiński Wincenty* z Sandomierza.

Kolczyński Antoni z Lidzewa w Mławskim.

Z Klassy IV. *Jozefowicz Piotr* z Gorzechowa w Lipnowskim.

Wołek Rozenblum z Płocka.

Kozarzewski Kazimierz z Podlecka w Płockiém.

Koskowski Nikodem z Koskowa dito

Koskowski Grzegorz dito dito

b) Mappy Jeograficzne

Z Klassy I. A. *Barcikowski Michał* z Więcborga w Prusach.

Pestugia Piotr z Płocka.

Jonscher Karol dito

Bronowski Jan z Łażewa w Płockiém.

Karski Maryan z Osieczka w Mławskim.

Stępień Bartłomiéy z Lipińskich w Mazowieckiém.

Pomianowski Nikodem z Pruszczyna w Płockiém.

Z Klassy I. B. *Załuska Jgnacy* z Sieniaw w Mazowieckiém.

Srednicki Teofil z Borut w Augustowskiém.

Krauze Andrzéy z Lipińskich w Mazowieckiém.

Johne Juliusz z Płocka.
Markiewicz Jan dito.
Kraiewski Marceli dito.

Z Klassy IV. *Dembowski Floryan* z Tokar w Mazowieckiém.

Z Klassy V. *Wilczyński Jan* z Płocka.

c) *Rysunki.*

Z Klassy III. *Baranowicz Jakób* z Kutna w Mazowieckiém.
Dąbski Jan
Oppman Adolf z Płocka.
Ośmiałowski Szymon z Koskowa w Płockiém.

Z Klassy IV. *Kownacki Jozef* z Płocka.
Strużewski Franciszek z Lubań w Mazowieckiém.
Wilczyński Jgnacy z Płocka.
Dembowski Floryan z Tokar.

Z Klassy V. *Hartman Ferdynand* z Rataiow w Mazowieckiém.
Załuska Stanisław z Sieniaw dito
Börner Jgnacy z Płocka.

Z Klassy VI. *Smoliński Jozef* z Zarzycza w Płockiém.
Mostowski Maciéy z Płocka.
Szwarc Ludwik dito

Popiąte. Dodaiemy tu wiadomość o Uczniach którzy z końcem zeszłego roku, otrzymali świadectwa doyrzałości w Naukach Szkoły Woiewódzkiéy, daiące im wstęp do Szkoły Głównéy. Miło nam iest wspominać z iaką chwałą, z iaką nadzieią przebyli Szkołę Płocką; a ci dawnieysi wychowańcy nasi, których zaszczytne postępowanie ogłaszamy; nie zeydą pewnie z pierwiastkowego toru, ich zaś następcy starać się będą naśladować wzorową dobroć.

1. *Teofil Rybicki* z Falęcina w Płockiém, w przeciągu siedmiu lat przebył wszystkie Klassy, w każdéy miał głośną pochwałę, zawsze

był w Xiędze sławy, a cztery nagrody odebrał. Pierwszy Uczeń w Szkole, pierwszym się okazał w Examinie. Przeszedł na Wydział Prawa.

2. *Czachowski Józef* z Jączywka w Lipnowskim, przybył ze Skąpego do trzeciéy Klassy Szkoły Płockiéy, wyżéy co rok postępuiąc zawsze był w Xiędze sławy. Jako kandydat do Stanu Nauczycielskiego, poswięcaiący się Wydziałowi Filologicznemu, wysłany został przez Kommissyą Rządową Oświecenia Publicznego aby uczył rok ieden w Szkole Kaliskiéy. U nas był dobrym dozorcą domowym dzieci.

3. *Antoszewski Adam* z Sierakowa w Mazowieckiém; w sześciu latach ukończył wszystkie Klassy; w czterech pierwszych odbierał nagrody, w Klassie V. i VI. zapisany do Xięgi sławy. Wyszedł na Wydział Prawa.

4. *Ludwik Szwarc* z Płocka, iako pobieraiący stypendyum od Klassy IV w SzkoleWoiewódzkiéy, przeszedł na Wydział Teologiczny Wyznania Ewangielickiego. W każdéy Klassie odbierał pochwałę, w dwóch wyższych zapisany do Xięgi sławy. Był dobrym dozorcą domowym młodszych współuczniów.

5. *Rościszewski Teofil* z Kadłubowa w Płockiém, przez siedem lat przechodząc wszystkie Klassy w każdéy miał pochwałę, w dwóch otrzymał nagrodę, w ostatniéy do Xięgi sławy zapisany, przeszedł na Wydział Prawny.

6. *Swieżyński Kazimierz* z Guzowa w Mazowieckiém, w siedmiu latach ukończył Klassy, w trzech miał nagrodę w każdéy był chwalony. Przeszédł na Wydział Prawa.

7. *Obrębski Mikołay* z Płocka, wysłany iest do Szkoły w Seynach aby tam uczył rok ieden iako przyszły Kandydat do Stanu Nauczycielskiego sposobiący się na Wydział Filozoficzny. Dobry w Szkole

naszéy domowy dozorca dzieci, każdą Klassę z zasłużoną kończył pochwałą, w ostatniéy zapisany do Xięgi sławy i pamiątek Szkolnych.

8. *Zgliczyński Karól* z Setropia w Płockiém, wszystkie Klassy przebył z pochwałą, w ostatniéy do Xięgi sławy zapisany. Był dobrym domowym dozorcą. Poszedł na Wydział Prawa.

9. *Prąszkiewicz Benedykt* z Działoszyc w Krakowskiém, sposobiący się do Wydziału Administracyinego, w każdéy Klassie odbierał pochwałę, w ostatniéy do Xięgi sławy zapisany.

10. *Łempicki Stanisław* z Zalesia w Płockiém, miewał także pochwały, przeszedł na Wydział Prawny.

11. *Jeżewski Jan* z Dłużewa w Mławskim, rok tylko ieden był w Płocku, przybywszy z Warszawskiéy Szkoły, zakończył Klassę szostą z pochwałą. Wybieraiąc się do Uniwersytetu dla Nauki Prawa, żyć przestał.

12. *Sadkowski Franciszek* z Cwiklinka w Płockiém, przybył ze Szkoły Pułtuskiéy, ukończył Klassę V. i VI. w Płocku z pochwałą. Uczy się Prawa.

13. *Zembrzuski Stanisław* z Płocka, w wyższych Klassach odbierał pochwały, dobrym był Dyrektorem, słucha Prawa.

14. *Mostowski Maciéy* z Suwałk w Augustowskiém. Pierwsze dwie Klassy w Piotrkowie, cztery wyższe przebył w Szkole naszéy, pochwały w nich odbierał. Poszedł na Wydział Prawa.

15. *Smoliński Jozef* z Zarzycza w Płockiém, we wszystkich Klassach miewał pochwałę. Poszedł na Wydział Prawny.

2. W roku Szkolnym 1822 na 1823.

Na rok upływaiący mieliśmy Uczniów przez obydwa półrocza zapisanych 337, z tych po ciężkiéy chorobie umarło dwóch, mocno

choruie trzech, z woli Rodziców uwolnionych ze Szkoły dziewięciu, bez uwolnienia porzuciło Szkołę trzech, (ci zapisani są do Xięgi kary) dla braku sposobu utrzymywania się niechodzi do Szkoły siedmiu. Razem przed skończeniem roku ubyło wszystkich Uczniów dwudziestu czterech.

W tém miéyscu należy nam wykazać iaki był skutek pilności i postępowania Uczniów po Examinie półrocznym w dniu 26 Marca roku bieżącego.

Naprzod Klassy takie miały stopnie:

Pierwszą w porządku była Klassa V.
Drugą Klassa VI.
Trzecią Klassa IV.
Czwartą Klassa I. B.
Piątą Klassa II. A.
Szostą Klassa II. B.
Siodmą Klassa I A.
Osmą i ostatnią Klassa III.

Powtóre, pomiędzy Uczniami w Klassach taki był porządek:

Pierwszy Uczeń w Szkole *Cyprysiński Wincenty* z Klassy VI.
Drugi *Brzozowski Jozefat* z Klassy IV.
Trzeci *Jozefowicz Piotr* z Klassy V.
Czwarty *Czechowski Baltazar* z Klassy I. A.
Piąty *Kisielnicki Jgnacy* z Klassy III.
Szosty *Leszczyński Kazimierz* z Klassy I. B.
Siodmy *Cegielski Mateusz* z Klassy II. B.
Osmy *Turowski Jan* z Klassy II. A.

Potrzecie, zapisani do Xięgi sławy:

W Klassie I. A. *Czechowski Baltazar* z Łęk w Mazowieckiém.
Michalski Tomasz z Kutna dito

Krauze Franciszek z Lipińskich w Mazowieckiém.
Kesler Henryk z Gostynina dito
Bońkowski Apolinary ze Stanisławic dito

W Klassie I. B. *Leszczyński Kazimierz* z Parzenia w Płockiém.
Woźnicki Alexander z Sławęcina w Mławskim.
Remiszewski Marceli z Włoczewa w Płockiém.
Strzeszewski Jan z Łomży w Augustowskiém.

W Klassie II. A. *Turowski Jan* z Bogorzyna w Mławskim.
Rogiński Ferdynand z Czumlina w Płockiém.
Karwowski Tomasz z Wroninka dito

W Klassie II. B. *Cegielski Mateusz* z Kutna w Mazowieckiém.
Rychłowski Paweł z Węgrzynowa w Płockiém.
Grefeuil Hipolit z Płocka.
Żochowski Alexy z Żochowa w Płockiém.

W Klassie III. *Kisielnicki Jgnacy* z Zielony w Mławskim.
Milewski Bartłomiéy ze Zdziar w Płockiém.
Braun Ludwik z Płocka.

W Klassie IV. *Brzozowski Jozefat* z Nagurk w Płockiém.
Mitowski Adolf z Rakowa w Mazowieckiém.
Tuszkowski Jan z Przerytki dito
Sochowicz Józef z Mogilna w Prusach.

W Klassie V. *Jozefowicz Piotr* z Gorzechowa w Lipnowskim.
Kozarzewski Kazimierz z Podlecka w Płockiém.

W Klassie VI. *Cyprysiński Wincenty* z Sandomierza.
Łempicki Woyciech ze Szczawina w Mazowieck:
Zieleniewski Felicyan ze Skłutów dito

IV. ODWIEDZAIĄCY SZKOŁĘ.

Odwiedzaiącym naukowe zakłady nasze, podaiemy do podpisu

Xięgę pamiątek. Ażeby ta zaszczytna część dzieiów Szkoły Płockiéy, mogła bydź znaną Publiczności, w każdym roku będziemy podawać krótką wiadomość kiedy i przez kogo Szkoła zwiedzana była.

Tu mamy sposobność wyrazić naypierwéy, że dnia 2 Maja 1823 r. zwiedzaiąc Woiewództwa Augustowskie i Płockie widział i podpisał Xięgę pamiątek Szkoły Płockiéy Xiążę Namiestnik Królewski Józef Zaiączek.

W dalszém wyliczaniu dostoynych odwiedzaiących nas Osób postępować będziemy w porządku iak następowały podpisy, z podziałem tylko stosownym do zamiaru odwiedzin.— I tak w ciągu ostatniego roku zapisać się raczyli w Xięgę naszę:

1. Wizytuiący Szkołę z Urzędu.

1. Dnia 31 Lipca 1822 roku, w czasie Wizyty Jeneralnéy zaczętéy 22 Lipca, przy rozdaniu Nagród *Józef Lipiński* Radca Kommissyi Rządowéy Wyznań Religiynych i Oświecenia Publicznego Wizytator Jeneralny.
2. Dnia 19 Grudnia 1822 roku, zwiedzaiąc Szkołę Płocką od 11 do 18 Grudnia w 1822 *Józef Kalasanty Szaniawski* Radca Stanu, Dyrektor Jeneralny Wychowania Publicznego.
3. Dnia 26 Marca 1823 roku, przytomny półrocznemu Examinowi iako delegowany z Dozoru Woiewódzkiego *Brzozowski Komisarz* Emeryt.
4. Dnia 22 Maia 1823 w czasie Wizyty Jeneralnéy w 17 Maia rozpoczętéy, *Józef Kossakowski* Człon: Kom: Rząd: Wyz: i Ośw: Wizyt: Jeneralny Szkół.

2. Opiekunowie i Rodzice przytomni zapisowi dzieci do Xięgi sławy.

X. *Fabiian Rogoziński* Kanonik Warszaw: Prob: Gąb:

Kaietan Zieleniewski.

L. Kisielnicka.
Mitowski.

3. Odwiedzaiący w różnych czasach Szkołę Płocką.

Dnia 10 Sierpnia 1822 *Ludwik Plater Radca* Stanu.

Woyciech Gutkowski Półkownik Członek różnych Towarzystw uczonych.

Dnia 28 Października 1822 roku, X. *Jasiński* Kanonik Katedralny Kujawski.

Dnia 26 Marca 1823 zwiedzaiący Szkołę przy zapisie Uczniów do Xięgi Sławy X *Adam Prażmowski* Biskup Płocki.

Dnia 22 Maia *Maryan Pobóg Rutkowski.*

Dnia 6 Czerwca X. *Woyciech Politowski* Rektor Szkoły Wydziałowéy Włocławskiéy XX. Piiarów.

V. ZBIORY NAUKOWE.

Biblioteka i Muzeum pomnażane są ciągle z właściwego funduszu w Kassie opłat od Uczniów i z dobroczynnych ofiar Osób sprzyiaiących Naukom. W szczególności zaś:

1. Biblioteka Publiczna i Szkolna Woiewództwa Płockiego.

Oprócz Xiążek potrzebnych do Nauk, iakich można było nabyć dla uzupełnienia Biblioteki Szkoły Woiewódzkiéy, wzrasta ieszcze przez następuiące sposoby:

Naprzód, ofiary te odebrano:

Z Kommissyi Rządowéy Oświecenia Publicznego trzy Tomy.

Członki Towarzystwa Naukowego złożyli: *Dębowski* Połkownik 2 Tomy. — *Ździarski* Professor 3. — *Pinko* Nauczyciel 9. — *Brzozowski* Komisarz, dawnego Rękopismu 1. — *Gawarecki* Prokurator 10, a własnego dzieła Tom 1. — *Trzciński* Professor 4. — *Zborowski* Professor 5. *Krzyżanowski Adryan* Professor Uniwersytetu własne dzieło Tom 1. *Zaleszczyński* Radny miasta Płocka Tomów 6. — *Rektor Uniwersytetu Warszawskiego* 3.

Osoby nienależące do Szkoły: Jeżewski Jan 2. — *Chrościński* 18. — *Holewiński* Rektor z Siedlec 4. — *Jozwich* 12. — *Arend* 8. — X. *Szanior* 4. *Krzyżanowski* Professor z Lublina własne dzieło 1. — *Hawelka* 1.

Uczniowie Szkoły Płockiéy: *Karski* z Klassy IV Tomów 2. — *Chełmicki* z II. Tomów 4. — *Goszczyński* z III. Tomów 35. — *Bońkowski* Hieronim z III. Tomów 3. — *Braun* z III. Tom 1. — *Rościszewski* Julian z II. Tom 1. — *Oppman* z IV Klassy Tom 1. — *Tuszkowski* z IV. Tomów 2. — *Korzybski* z IV. Tomów 4. — *Cyprysiński* z VI. Tom 1.

Powtore. Pomnażaią także Bibliotekę utrzymuiący wspólnie pisma Peryodyczne. Osób należących do wspołki przed dwoma laty było 27, teraz na pierwsze półrocze 11. W drugiém iest dziewięć. — Szkoda że niedogodności iakich w odczytywaniu pism po wielu domach uchronić się niepodobna, zmniéyszaią corocznie liczbę należących do składki, przeto i mniéy pism zyskiwać można i iest obawa że znaydziemy się w konieczności odstąpienia korzystnego dla czytaiących i dla Biblioteki zamiaru. — Gdyby iednak niebrakło takich ktorzyby przy oszczędnym wydatku mieli szczerą chęć czytywać; a gdyby ieszcze każdy przez wzgląd na własną korzyść, raczył bydź zarowno wyrozumiałym dla siebie i innych, to iest gdyby cierpliwie czekaiąc przyiścia każdego pisma, odebrane odczytywał porządnie i zwracał bez straty, bez zbytecznego zatrzymywania; w tenczas usunąwszy zawady, wzaiemna przyiemność utrwalona bydź może.

Wyliczaiąc dary dla Biblioteki wspomnimy tu dwa uprzéyme oświadczenia Członków Towarzystwa Naukowego.

Pierwszy, Xiążki swoie przez długi przeciąg życia pożytecznego zbierane, ofiaruie złożyć na użytek Biblioteki, do czasu aż następcom iego potrzebne zostaną.

Drugi znowu, zamyśla przekazać Towarzystwu w testamencie Bibliotekę i ważne rękopisma swoie. — Z tego daru nieżyczymy sobie korzystać prędko, ale wspaniała gorliwość przyiaciela Nauk, wystawia wzór godny naśladowania w pomnażaniu publicznego dobra.

Wdzięczność także publiczną przyiąć powinni Członkowie Towarzystwa *Hewelke* i *Borkowski*, którzy oddaiąc nabyte przypadkiem Xiążki z napisem oznaczaiącym że należały do zbioru Xiążek *Kamery Płockiéy*, uzupełnili dzieła rozerwane należące teraz do *Biblioteki Komissyi Woiewódzkiéy*, złożonéy *w Bibliotece Publicznéy Woiewództwa Płockiego.* Obyśmy podobnych dobroczyńców znaleźli więcéy; a znaczną liczbę defektów, które żądnym czytania żal wzbudzaią, zrobiliby rzetelnie użytecznemi, zwracaiąc oderwane cząstki do źrodła z którego wyszły.

2. Muzeum Publiczne i Szkólne Woiewództwa Płockiego.

Zgromadzaiąc rzeczy do Muzeum przez Mechanikow Warszawskich na wzór narzędzi znayduiących się w Uniwersytecie sporządzane, reszty iuż zamowionéy czekamy z zagranicy; a pragniemy posiadać wszystko co obok naukowego wykładu umieiętności Fizycznych, wskazywać może w gospodarstwie, *kunsztach* i Technologii praktyczne użycie wydoskonalonych Machin i narzędzi.

Gabinet Mineralogiczny z udziału zbiorów Uniwersytetu Warszawskiego w teraźnieyszym roku nabyty, połączony z dawniéyszym

naszym zebraniem Minerałów, i w czém ieszcze potrzeba wypadnie uzupełniany późniéy, wystawi dla uczących się całkowity układ rzeczy kopalnych.

Ofiary do Muzeum te złożono:

Dębowski z Tokar Poseł Gostyński, muszli i końchów morskich sztuk 25, skorupę strusiego iaia, i kilkanaście kawałków z różnych gór Polskich minerałów.

Jaroszewski Komisarz Woiewódzki, rurkę szklaną z huty w Skąpem.

Porębski Szczepan kilkanaście sztuk dawniéyszéy drobnéy monety i ostrokrąg kryształowy.

Zakrzewski Członek Towarzystwa Naukowego i Towarzystwa Miłosierdzia, list urzędowy z podpisem Jana III. z zwielką używaną w dawnéy Polszcze pieczęcią; Odezwę także Legionów Polskich we Włoszech.

Kleniewski Uczeń Klassy VI. kilka konchów.

Pani Komorowska obraz w dużym formacie sztychowany.

Dziecię zaczynaiącę się usposabiać do Szkoły, dwa małe sarnie rogi, pieniądz dawny, i sztukę marmuru.

Cyprysiński Uczeń Klassy VI, w czasie upłynionych Wakacyi przeszedł nayciekawsze mieysca w Woiewództwie Krakowskiém i Sandomierskiém; a w dowód użytecznéy podróży, złożył z *Sandomierza* pismo na pargaminie pod rokiem 1470, z *Wieliczki* kawał czystéy soli, z *Chęcin* marmur, z *Olkusza* bryłkę kruszcowéy rudy. Dary te z opisem podróży w Muzeum naszém zachowane, chlubną będą pamiątką wzorowego młodzieńca.

VI. URZĄDZENIA SZKÓLNE.

W ciągu upływaiącego Roku, oprócz wskazanych przy wykładzie Nauk zmian w planie uczenia, te ieszcze mogące interesować odda-

iących dzieci do Szkoły otrzymaliśmy przepisy; wydane przez Komissyą Rządową Wyznań Religiynych i Oświecenia Publicznego:

Naprzod. Co do karności Szkolnéy — Że wyrok Zgromadzenia Nauczycielskiego, oddalaiący Ucznia ze Szkoły, ma bydź przesłany wprost Komissyi Rządowéy, a kiedy potwierdzony zostanie, proźby o uwolnienie od kary, podawać należy do Komissyi Rządowéy Oświecenia Publicznego, razem z opinią Rektora.

Powtore. Co do munduru Szkólnego, odebraliśmy dwa rozporządzenia. — 1. Gdy młodzież przed zapisem do Szkoły, albo po wyiściu iuż z liczby Uczniów, nosząc mundur Szkólny i dopuszczaiąc się iakich nieprzyzwoitości, ściągać może niewinnie zarzut dla Uczniów Szkół Publicznych; nikomu przeto niewolno Szkólnego nosić Munduru, skoro istotnie do liczby Uczniów Szkół Publicznych nienależy. — 2. Że wszystkie przepisy co do koloru, kroiu i ozdób, w sukniach Szkolnych ściśle zachowywane bydź maią, bez dowolnego odstępowania od iednostayności.

Potrzecie. Co do opłaty Szkolnéy, ma Rektor zalecenie, niedozwalać bezpłatnego do Szkoły uczęszczania tym Uczniom, którzy po kilka lat w iednéy zostaiąc Klassie, okazuią że im albo na zdatności, albo na ochocie i usilności zbywa.

Poczwarte. Co do Examinu doyrzałości, daiącego wstęp z Woiewódzkiéy Szkoły do Nauk w Akademii, otrzymaliśmy obiaśnienie dawniéyszych postanowień: że uczący się zagranicą albo prywatnie, składać maią Examen, za upoważnieniem Komissyi Rządowéy Oświecenia Publicznego, łącznie z Uczniami Klassy Szostéy. Uczniowie zaś którzy przy wyiściu ze Szkół kraiowych, dla ważnych przeszkód niezłożyli Examinu; w téy saméy Szkole gdzie brali Nauki o Patent doyrzałości starać się powinni.

VII. POTRZEBY SZKOŁY.

Przy końcu zeszłego roku, iak w każdéy z poprzedzaiących Spraw naszych przed Publicznością, wzywaiąc pomocy Rodziców wprowadzeniu Młodzieży, oświadczyliśmy: że odezwy te w tenczas dopiero przestaniemy powtarzać, kiedy opiekuiący się Szkólnemi dziećmi, nic iuż do życzenia zostawiać nam nie będą. Szczęśliwi ci synowie, szczyci się takiemi Szkoła, ci pewnie pożytecznemi bydź zdołaią których zwierzchności domowéy następuiących artykułów przypominać niepotrzeba:

1. Że tylko należycie usposobione dzieci do Szkoły oddawać można, zabezpieczywszy dla nich wszystkie potrzeby życia, i wszystkie do Nauki rzeczy.

2. Że bez dozoru i przyzwoitego umieszczenia niemożna zostawiać Ucznia, że go od pracy Szkolnéy ubocznemi sprawy zatrudniać nie należy, że po Wakacyach i Świętach wszyscy na czas przybywać muszą.

3. Że dzieci bacznego ciągle potrzebuiące przewodnictwa, niemogą bez wiedzy zwierzchności domowéy żadną swoią rozrządzać własnością; nie powinny mieć wiodących ku złemu pieniędzy, z którychby ścisłego co do sposobu użycia niezdawali rachunku.

4. Że młodych przyzwyczaiać do porządku i oszczędności, do ustawnéy a korzystnéy pracy, bez marnych rozrywek, iest to zabezpieczać ich przyszłą pomyślność. Że zbytek w zabawach, że przepych w Mundurach Szkolnych, że odstępowanie od zbawiennych postanowień, przez dostarczanie Uczniom mniéy potrzebnych uciech, lub obcych ubiorów, bywa źrodłem przyszłéy ich zguby.

Niepotrzeba także szukać dowodów, że kto w oczach dzieci mniéy ceni naydrobniéysze porządki Szkolne, kto w ich przełamaniu dopo-

maga młodym, ten iest winny nie tylko smutnych uchybień własnych dzieci, ale nawet tych nieszczęść w iakie zły przykład nieszczęśliwe ofiary zgorszenia wciągać może... Jużby tu nienależało wspominać zgorszeń domowych. — Siedliska familiyne, dla kochaiących swoich potomków, są pewnie przybytkami cnoty; ieżeli zaś wchodzący do Świątyni Nauk, wnosi tam z domu zarod złego, które zazwyczay udziela się łatwo, a z dużą wykorzenia trudnością, wieluż to nieszczęść te przykre owoce początkowego wychowania stawać się mogą przyczyną!

Wypada nam ieszcze zwrócić uwagę, przyimuiących z uprzéymą względnością odezwy Szkólne, na pomoc iakiéy od zamożniéyszych, albo więcéy żądnych oświecenia czekaią Nauki, i ubodzy Uczniowie:

1. *Zakłady publiczne w Bibliotece i Muzeum Województwa Płockiego*, pomimo zyskanych iuż darów, zawsze przez nowe ofiary wzrastać mogą.

2. Utrzymuiące się z pożytkiem dla biednych Uczniów *Towarzystwo Miłosierdzia*, potrzebuie ciągle czynnego wsparcia.

3. *Towarzystwo Naukowe* które szuka pożytku i zaszczytu mieszkańcom ziemi Płockiéy, wzywa także skutecznéy pomocy tych, którzy do niéy sposobność znaydą.

O postępie dwóch tych Towarzystw przy Szkole Płockiéy, dołączamy niżéy iak w zeszłych latach roczne wiadomości; na Uczniów zaś Szkoły naszéy wkładamy obowiązek, ażeby każdy wedle zdolności przyniosł z Wakacyi Opis miéysca pobytu swoiego. — Robić to powinni dla korzyści z pożytecznéy pracy w wolnym od Nauki czasie, dla pomocy Towarzystwu wspieraiącemu zamiary Nauczycieli, wreście dla własnych Rodzin i Ziomków swoich.

Kończąc iuż ten wykład wszystkich potrzeb Szkolnych, nietracimy nadziei, że nas wysłuchaią żądni dobra swych dzieci Oycowie i

Matki. Odezwy nasze pożądany otrzymaią skutek, a przynaymniéy co raz skutecznieyszemi będą i dla korzyści szczególnych Osób i dla powszechnego użytku. W tym ieszcze celu podaiemy:

Przestrogi dla Rodziców i Uczniów względem otwarcia Szkoły po Wakacyach.

1. Wszyscy Uczniowie w dniach 15 16 i 17 Września przybydź powinni do zapisu z opłatą albo urzędowém świadectwem ubostwa. — W dni wyznaczone zapisywać będzie Rektor z rana od 9 do 12 a po południu od 3 do 6 godziny.
2. Żaden Uczeń, nie może mieszkać tylko w domu któryby zapewniał potrzebną dla młodych spokoyność i należyty dozor. Takich mieszkań i dozorów domowych do utrzymowania dzieci Szkolnych upoważnionych, Rektor układa listę — Życzący sobie trzymać na stancyi albo w dozorze domowym Uczniów, iako też Rodzice którzy dzieci do Szkoly oddawać maią, zechcą się w téy mierze wcześniéy zgłaszać do Rektora. — Gospodarze nieznaiomi osobiście Rektorowi, aby zyskali wolność utrzymowania dzieci Szkolnych, opatrzyć się powinni w świadectwo urzędowe; że dom ich bezpieczny dla niewinności Szkolnéy, nie iest publicznym zaiazdem, nie ma szynku i kwatery woyskowéy wspólnéy z mieszkaniem dla Uczniów.
3. Uczniowie którzy po Wakacyach zechcą przez Examen udowodnić zdatność swoią do wyższéy Klassy, powinni w dniu 15 Września złożyć Rektorowi świadectwo, że w czasie Wakacyi sposobili się do tego.
4. Uczeń na drugi rok zostaiący w Klassie, chociażby posiadał świadectwo ubostwa, bez opłaty przyięty nie będzie.

5. Dyrektorowie także, którzy za dozor dzieci zyskuią stół z mieszkaniem i ieszcze biorą pensyą, opłatę Szkolną składać muszą.
6. Dnia 18 Września po zwyczaynym przy otwarciu Szkoły Nabożeństwie, wszyscy Uczniowie iuż zapisani, w Klassach swoich rozpoczną Nauki.
7. Kto z Uczniów przymuie obowiązek iaki dla zarobku, albo kto ma brać nienależącą do Nauk Szkolnych lekcyą, powinien wcześniéy uwiadomić Rektora; a ten wydaiąc pozwolenie, będzie miał wzgląd, ażeby przydatkowe zatrudnienia nie zabierały czasu potrzebnego do postępu w Szkole.

TOWARZYSTWA PRZY SZKOLE WOJEWÓDZKIEY PŁOCKIÉY.

Ustawy Towarzystw w Roku 1820 zaprowadzonych, dały początek Uroczystości *Świętego Józefa*, corocznie obchodzonéy w Płocku.

To święto maiące bydź trwałym pomnikiem wdzięczności dla Nayiaśnieyszego Cesarza pierwszego nowey Polski Króla, przeznaczone do odnawiania drogiéy pamięci w dniu Imienin Namiestnika dobroczynnego Monarchy, a przytém inne podobne szacunku i miłości powszechnéy czyniące wspomnienia; to Święto *Narodowo-Szkolne* czwarty raz publicznie obchodzono w Płocku dnia 19 Marca 1823 roku, w następuiącym porządku:

Naprzód, o godzinie 9 rano, przybywaiący na Uroczystość wysłuchali Mszy Świętéy w Kościele Parafiialnym. Hymn *Boże zachoway nam Króla*, śpiewany przez Uczniów, wznosił ku Niebu tak często z tkliwą szczerością powtarzane modły.

Powtóre, przytomni w Płocku Członkowie Towarzystw, i dosyć wiele Osób, których bliżéy interesuią Nauki, co nieopuszczaią za-

dnéy zręczności czynienia dobrze, zebrali się w Sali Popisowéy Szkoły Woiewódzkiéy.

Potrzecie, czytany przez Sekretarza Towarzystw, rapport z działań uskutecznionych i przedsiewziętych, otworzył Publiczne posiedzenie. Obraz czynności Towarzystw wyięty z tego rapportu, dopełniony późniéyszemi zdarzeniami umieszcza się niżéy.

Poczwarte, Czynni Członkowie Towarzystwa Naukowego, *Bromirski* Assessor Nadleśny, *Glass* Sędzia, *Borowicz* i *Ździarski* Zastępcy Professorów, czytali pisma swoie, których wyszczególnienie znayduie się w wiadomości o Towarzystwie Naukowém.

Popiąte, łaskawi Opiekuni Towarzystwa Miłosierdza, Prezesowie Trybunałów Płockich *Jałowiecki* i *Turski*, składkę na wsparcie ubogich Uczniów zbierać raczyli. *Składka ta przyniosła Złotych polskich* 138.

Wspomnimy w tém mieyscu którzy z Opiekunów i Członków Towarzystwa Naukowego, niemożność przybycia na Uroczystość przez umyślne odezwy wymówić raczyli:

Prezes Towarzystwa X. Adam Prażmowski Senator Biskup Płocki.

Opiekun Towarzystwa Floryan Baron Kobyliński, Prezes Komissyi Woiewódzkiéy.

Wice Prezes Towarzystwa X. Oficyał *Pleiewski* Sufragan Nominat.

Rutkowski ze Szpethala, były Prezes Rady Departamentowéy.

Przytomni byli téy uroczystości Członkowie Towarzystwa Naukowego:

Brzozowski Józef Komisarz Zastępuiący w obradach mieysce Prezesa.

Borkowski Hipolit Sekretarz Poczty.

Borowicz Jan Zastępca Professora.

Bromirski Jan Assessor Nadleśny.

X. *Baliński Antoni* Zastępca Nauczyciela Religii.
Dębowski Stanisław Półkownik.
Dębiński Jan Pisarz Kancelaryi Ziemiańskiéy.
Gawarecki Wincenty Prokurator.
Glass Edward Sędzia.
Grobicki Antoni Nauczyciel.
Heuelke Karól Wice Prezes Konsystorza Ewangelickiego.
Jałowiecki Franciszek Prezes Trybunału Kryminalnego.
Kanigowski Teofil Radca Prawny w Komissyi Woiewódzkiéy.
Kobyłecki Adam Professor.
Kukliński Jacenty Professor.
Morykoni Kaietan Rektor, Sekretarz Towarzystwa.
Ostaszewski z Poniatowy w Obwodzie Mławskim.
Podgorski Karól Sędzia.
X. *Przyłuski* Kanonik Katedralny Płocki.
Raubach Jan Komisarz.
Rybicki Wiktor Fizyk Woiewódzki.
Skotnicki Michał Patron.
Smoliński Jan właściciel Apteki.
Stawnicki Grzegorz Kollaborator.
Stępiński Jakób Nauczyciel.
Trzciński Andrzéy Zastępca Professora.
Turski Jan Prezes Trybunału Cywilnego.
X. *Kolumban Zagier* Nauczyciel.
Zaleszczyński Augustyn Radny miasta Płocka.
Zborowski Józef Professor.
Żakob (Jakob) Maturyn Nauczyciel.
Żdzarski Augustyn Zastępca Professora.

Czwarty Publiczny rachunek z czynności Towarzystwa Miłosierdzia Szkolnego od dnia 3 Lipca 1822 roku, do tegoż dnia roku 1823.

Towarzystwo Miłosierdzia w Płocku, nie tak obszerny ma zawód, iak podobnie mianowane Bractwa po różnych dawnéy Polski miastach, kwitnące ieszcze pomniki sławnego w dzieiach ludzkości X. Piotra Skargi; iak te które zaprowadzał po Dyecezyach Administracyi swoiéy Xiąże Michał Poniatowski Prymas Arcybiskup Gnieznieński, zarządzaiący w tenczas Dyecezyą Płocką. Towarzystwo nasze rownać się także niemoże z ocieraiącemi łzy nieszczęścia, z karmiącemi ubostwo, z pocieszaiącemi każdy niedostatek Dobroczynności Towarzystwy, których Stolicą iest Warszawa, których świetne roczniki (*) zbiera umyślnie do tego postanowiony Komitet w Wilnie. Daiący początek Towarzystwu Płockiemu, niemogli tak daleko posuwać widoków, obrocili tylko uwagę na dzieci Szkólne, którym częstokroć brak xiążki albo papieru mogłby stanąć na zawadzie w nay pomyślniéyszym, w naykorzystniéyszym postępie ku uszczęśliwieniu, ku użyteczności; przedsiewzięli szukać pomocy Uczniom potrzebuiącym wsparcia, i znaleźli ią choyniéyszą nad początkowe życzenia swoie. — Wpływ coroczny do funduszów Miłosiernych daru *Pasterza Dyecezyi Płockiéy*, zpełnił w zawiązku zaraz nadzieie Towarzystwa i utrzymuie go dotąd; w pomoc pierwszemu dobroczyńcy, różne i coraz nowe wynayduią się źrodła; chociażby nawet niektóre przy-

(*) Pismo peryodyczne wydawane w Wilnie od roku 1820. z polecenia Gubernatora Litewskiego, pod tytułem: *Dzieie Dobroczynności Kraiowéy i Zagraniczné*y, z wiadomościami ku wydoskonaleniu iéy służącemi.

rzeczenia zawiodły, zawsze przecież odbieraią wsparcie naygodniéysi Uczniowie, zawsze obfitszego i stalszego spodziewać się mogą.

Pierwéy niżeli przystąpimy do wyliczenia przychodów i wydatków Towarzystwa w ciągu ubiegłego roku, zobaczmy w krótkości zkąd mamy spodziewane, i iakie odbieraliśmy ofiary.

Naprzód, Zapisy Kapitałów, nie wzrosły wprawdzie, ani wątpliwe ieszcze ubezpieczonemi nie zostały; ale ten kapitał iaki Towarzystwo posiada, zabezpiecza iuż wsparcie nieustanne, a ofiary cząstkowe na raz ieden wnoszone, które do funduszu stałego dołączać zamierzamy, ilość tego funduszu pomnażaią i ieszcze pomnażać mogą.

Przyczynił także summę stałego funduszu, dochód z widowiska teatralnego, przez które Uczniowie przeszłoroczněy Klassy VI. przy chwalebném ukończeniu Szkoły, zaszczytną dla następców swoich zostawili pamiątkę. Przychód z biletów na to widowisko przyniosł w ogóle Złotych tysiąc dwadzieścia, z téy summy wpłynęło do Kassy Towarzystwa Złotych 538, resztę zaś Złotych 482 zabrały koszta reprezentacyi i różne pozostałe teatralne sprzęty.

Powtóre, Składka od Osób, które w pierwszym zawiązku Towarzystwa, peryodyczne opłaty wnosić przyrzekały, naymniéy iest pewnym przychodem. Oprócz kilku wspaniałych Mężów co danię swoią statecznie wnoszą, innym Towarzystwo nie odważa się powtarzać naprzykrzonych przypomnień zaległości, a darów takich iuż iako spodziewanego funduszu liczyć nie może.

Potrzecie, Składka do *Puszki* z napisem wzbudzaiącym ufność, w *Bogu nadzieia*, przy każdéy okoliczności zbierana bywa.

Poczwarte, nowe źrodło przychodu Towarzystwa z kar przeznaczanych dla niego przez Władze Sądowe, zmnaża fundusz na opatrzenie biedniéyszéy uczącéy się młodzieży. Co do tych kar wspo-

mnieć tu wypada że niektóre wspaniałe Osoby, same wnoszą wskazane należności, inni czekaią zapewne aż właściwym sposobem urzędowym ściągnione zostaną. Podobny także dar otrzymało Towarzystwo od kończącéy Urzędowanie Kommissyi Hipoteczney Woiewództwa Płockiego. Połowa kary na kontrawenientów Stęplowych, należnéy postrzegaiącym kontrawencyą, za ogólném zezwoleniem wszystkich Członków trudniących się uregulowaniem hypotek, odstąpiona Towarzystwu pomnoży iego kapitał, kiedy przez Władzę, która Skarbowe kary ściąga zebrana zostanie. Cokolwiek z tego daru pozyska Towarzystwo, wszystko umieści słusznie w liczbie dobroczyńców, i tych którzy ofiarę czynią z własności im należącéy, i tych którzy dla Szkólnych dzieci zgromadzać zechcą przeznaczone fundusze.

Popiąte, pomiędzy naykorzystniéysze z Towarzystwa pomocy należy ratunek zdrowia, po który śmiało zawsze idzie każdy nasz chory młodzieniec do uprzeymey rady, tylekroć z wdzięcznością wspominanych od nas Doktorów, *Rybickiego*, *Peszke*, *Kirszteyna*; teraz ieszcze powinniśmy przydać nieszczędzącego podobnie miłosiernéy opieki Doktora *Kowszewicza*. — Właściciel Apteki *Jan Smoliński* ciągle dla ubogich Uczniów dostarcza bezpłatnych lekarstw.

Poszóste, Miłosierny dozór i obiaśnianie w naukach iakie biedniéysi odbieraią od zamożniéyszych i starszych Uczniów, nie małém iest wsparciem; z podobnéy dobroczynnéy opieki niektórzy ubodzy od Zgromadzenia Nauczycielskiego korzystaią. Takich Uczniów z Miłosierdzia dozorowanych mieliśmy 48.

Posiódme, odzież przechodzona i szkólne xiążki bywaią też rodzaiem wsparcia przydatnego ubogim. Xiążek szkólnych, stara się Towarzystwo ułatwiać możność nabywania przez utrzymywaną zamianę; a w téy zyskuią biorący xiążki nowe za dawniéysze niepotrzebne sobie, i ci którzy taniéy płacą używane iuż dzieła.

Póósme, do tkliwéy także wdzięczności słuszne ma prawo, dar Członka Toworzystwa Naukowego Prokuratora *Gawareckiego*. Dobroczyńca ten dzieci Szkólnych, dwieście Exemplarzy dzieła swoiego, *Opis topograficzno historyczny ziemi Wyszogrodzkiéy*, złożył z wezwaniem aby dochód z przedarzy Xiążki kosztem autora wydrukowanéy na fundusz Towarzystwa Miłosierdzia obrocony został. Ofiara ta będzie długą pamiątką, przez prace literackie pomoc dla uczących się niosącego Męża; a dzieło iego znayduiące się w składzie Towarzystwa, ciekawi rzeczy i żądni wzrostu Miłosiernych zasobów, zapewne rozkupywać zechcą, płacąc po półtora złotego za ieden Exemplarz.

Nakoniec, mamy w Szkóle naszéy dzieci, którym ukryta dobroczynna ręka daie sposobność pobierania Nauki, ieżeli tak utrzymowane sieroty odbieraiące dzisiay za wzorową pilność nagrodę, wrożą dla siebie szczęście, iakąż będą pociechą czcigodnych opiekunów. Ale nayskuteczniéy uczynni, darów swoich znanych dobrze Zwierzchności Szkólnéy, nie pozwalaią do dzieiów Towarzystwa Miłosierdzia zapisywać, w aktach przynaymniéy Szkólnych, zostaną te szanowne Jmiona.

Wykaz kapitału na fundusz stały zgromadzanego.

a) Z dawnéyszych lat.

1. Kapitały od których Towarzystwo pobiera iuż albo ma zapewnione przychody . . . . Złp. 3900.
2. Z ofiar na ieden raz złożonych iak wyszczególniono, w trzecim rachunku . . . . Złp. 570.

Było wszystkiego Złp. 4470.

Z tego przeniesiono do wydatku . . . . Złp. 70.

Zostawało przeto Złp. 4400.

	ze strony	Złp.	4400.

b) Przez rok upłyniony zebrano na kapitał.

5.	Podgorski Sędzia złożył z oszczędzonéy składki balowéy	Złp.	58.
4.	Zakrzewski z Dobrzykowa Członek Towarzystwa Naukowego ofiary na raz ieden	Złp.	50.
5.	Za Opis ziemi Wyszogrodzkiéy z ofiary Prokuratora Gawareckiego	Złp.	38.
6.	Z Reprezentacyi Teatralnéy przez Uczniów kończących w roku 1822 Klassę VI.	Złp.	538.
	Miało więc bydź kapitału	Złp.	5084.

Że iednak dla koniecznych potrzeb Uczniów, czekaiąc wpływu spodziewanego funduszu wypadło z téy summy przenieść do przychodu na wydatki Złotych polskich 584, a zatém pewnego kapitału dzisiay zostaie tylko Złp. 4,500. Summa ta wzrośnie ieszcze gdy Opiekuńcza Rządowa Władza dopomodz raczy w podźwignieniu kapitałów zapisowych przeszło 11,000 Złotych wynoszących, ofiary z Komissyi hypoteczney blisko 2000 czyniącéy i kar Sądowych w ogóle Złp. 309 zaległych.

PRZYCHÓD NA WYDATKI.

1.	Procent od kapitału z zapisu Wilhelma Fiek	Złp.	30.
2.	Dwuletni procent od kapitału F. Mićkiewicza . . .	Złp.	30.
3.	Procent roczny od Summy Złp. 600 wypożyczonéy .	Złp.	30.
4	Składka miesięczna i roczna od 6 Osób które przyrzeczenia swoie uiszczaią	Złp.	78.
5.	Kary Sądowe dobrowolnie opłacone	Złp.	36.
6.	Do puszki zebrano	Złp.	185.
	Na stronie	Złp.	389.

Ze strony Złp. 389.

7. Komissya Rządowa Wyz: Rel: i Ośw: Publ: przeznaczyła na wsparcie Ucznia Wyzn: Moyżeszowego (*) Złp. 200.

8. Z funduszu na stały kapitał zbieranego tymczasowo przeniesiono do wydatkowego zbioru . . . Złp. 584.

Razem Przychodu Złp. 1173.

WYDATEK.

1. Na Mundury i inne do ubrania rzeczy dla 13 Uczniów Złp. 352.

2. Na Xiążki Szkólne i różne do Nauki potrzeby dla 52 Uczniów . . . . Złp. 317.

3. Na wsparcie w utrzymywaniu życia dla 8 Uczniów . Złp. 295.

4. Judaszowi Rozenblum z funduszu od Komissyi Rządowéy wyznaczonego . . . . Złp. 200.

5. Na drobne wydatki Towarzystwa . . . . Złp. 9.

Razem wydano iak był przychód Złp. 1173.

Z tego rachunku i trzech podobnych w dawniéyszych latach składanych, łatwo każdy pozna, że do zupełnéy pomyślności Towarzystwa, oprócz uiszczania się w ofiarach i składkach przez Dobroczyńców, którzy zapisami swoiemi fundusz nasz łaskawie zbogacić raczyli; potrzeba ieszcze Urzędowéy pomocy, względem kapitałów ustąpionych Towarzystwu na dobrach *Brolinie* i *Radziminie*, iako też exekucyi kar Stępla i Sądowych, a im więcéy nazgromadzać zdołamy, tém trwalszém, tém korzystniéyszém będzie to wsparcie, o które Towarzystwo czyni zabiegi dla sposobiących się do powszechnéy użyteczności.

(*) Można by tu liczyć także wsparcie z Komissyi Rządowéy w udzielanym stypendyum po Złp. 300 rocznie, dla trzech Uczniów sposobiących się do Stanu Duchownego w Wyznaniu Ewangelicko-Augsburskiém.

Trzecia wiadomość o postępie Towarzystwa Naukowego od 10 Czerwca w 1822 roku, do 20 Lipca w 1823.

1. Skład Towarzystwa.

Do względnéy opieki, iakiéy Towarzystwo łaskawych skutków doznaie i spodziewa się ieszcze, od *Członków Komissyi Rządowéy Wyznań Religiynych i Oświecenia Publicznego*, od pierwszych *Urzędników* i *Obywateli* w Woiewództwie, i od Mężów zaproszonych z *Towarzystwa Przyiaciół Nauk* i z *Uniwersytetu Warszawskiego*, znaleźliśmy sposobność pozyskać wsparcie nowe wróżące korzyści, kiedy Xiążę Namiestnik Królewski, w czasie bytności swoiéy w Płocku, odbieraiąc uprzéymie, złożone sobie Ustawy i Rapporta Towarzystwa, Opiekę iego przyiąć raczył.

Dla utrzymania czynności Towarzystwa, a gdyby nawet można dla przybliżenia skutku iego zamiarów zaproszeni zostali na Czynnych Członków.

X. *Jasiński Woyciech* Kanonik Katedralny Kujawsko-Kaliski.

Dębowski Jgnacy Członek Towarzystwa Rolniczego.

X *Soczkiewicz* Dyrektor Seminaryum Xięży Missyonarzy w Płocku.

W zmianie *Komissarza Obwodu Ostrołęckiego*, zamieniliśmy także w tym Obwodzie *Członka Korespondenta*.

Nie wspominamy tu iuż odmian, w Zgromadzeniu Nauczycielskiém Szkoły Płockiéy, w któréy uczący maią wstęp z Urzędu do Towarzystwa, a iako Osoby poświęcone Naukom, przyczyniaią się do iego wzrostu ile tylko któremu okoliczności pozwolą.

Dodać tu wreszcie potrzeba uwagę, że w ciągu zeszłego roku, nikt przez śmierć nie ubył Towarzystwu, oddalenie iednak z okolic

naszych, usuwaiące Członków Czynnych od możności przykładania się do działań Towarzystwa, pomiędzy rzetelne straty liczyć należy.

2. Czynności dopełnione i dalsze zamiary Towarzystwa.

Ażeby ułatwić i rozszerzyć działania Towarzystwa do początkowych ustaw, następuiącą przydano uchwałę:

Naprzód, nieodstępuiąc głównego zamiaru zbierania Opisu Woiewództwa Płockiego, Towarzystwo od Członków swoich z wdzięcznością przyimować będzie każdą rosprawę, każdą literacką robotę, iaką kto złożyć w nim zechce. Takie roboty na obradzie przyięte, w uroczystych posiedzeniach Towarzystwa czytywane bydź mogą, z wyłączeniem iednak treści którychby Cenzura nieprzyimowała i wszystkich pism polemicznych.

Powtóre, W mieyscu miesięcznych dotąd obrad, które utrudzać mogły Członków mniey czasu maiących, a do czynności Towarzystwa okazały się niedostatecznemi, będą w roku cztery ogólne Obrady. Oprócz tego w każdą Niedzielę po południu Członkowie Towarzystwa schodzić się mogą, dla ułatwiania wypadaiących okoliczności, albo też dla wzaiemnego udzielania sobie prac literackich. — Uroczyste posiedzenie Publiczne będzie zawsze w dniu 19 Marca każdego roku. Na posiedzenia zaś kwartalne przeznaczone zostały, pierwsze Niedziele w miesiącach Marcu, Lipcu i Październiku, a Niedziela przedostatnia w Grudniu.

Potrzecie, do Prezydowania w Obradach kwartalnych zaproszony został Członek i Opiekun Towarzystwa X. *Oficyał Pleiewski Sufragan Nominat*, iako Wice Prezes Towarzystwa, w przypadku zaś zatrudnień niepozwalaiących temu Prałatowi przybywać na Obradę, do-

tychczasowy Zastępca Prezesa *Komisarz Emeryt Brzozowski*, ciągłéy pomocy Towarzystwu nieodmawia nigdy.

Jeżeli schadzki Niedzielne iakby sobie życzyć należało upowszechnione zostaną, i czynność Towarzystwa sporzéy poydzie i Osoby roskosz w Nauce znayduiące przez udzielanie sobie wzaiemne płodów literackich, nie małą znaydować mogą przyiemność, niepospospolitą mieć będą korzyść.

Uwaga także z doświadczenia wyciągnięta doradziła nie sam tylko Opis Woiewództwa mieć na celu, ale każdą literacką przyimować pracę. Odtąd więc czynności Towarzystwa dwa oddziały mieć będą, to iest: *opisu Woiewództwa Płockiego* i *dzieł literackich albo Naukowych*.

Co do Opisu Województwa Płockiego, to w upłynionym roku zrobiono:

1. Czynny Towarzystwa Członek *Jan Bromirski* Assessor Nadleśny ułożył Opis Statystyczny Woiewództwa. Wyiątek z tego dzieła o *produktach Woiewództwa Płockiego i o przemyśle iego mieszkańców*, odczytał na Publiczném Posiedzeniu.

2. Członek Czynny Towarzystwa *Prokurator Gawarecki*, przysposabiaiący się do drugiéy edycyi dawniéy wydanego *Opisu Płocka*, podał do druku *Opis Ziemi Wyszogrodzkiéy*.

3. Członek Korespondent Komisarz Obwodu Przasnyskiego *Michał Kisielnicki*, złożył *Obraz Statystyczny Obwodu swoiego*.

4 Członek Czynny Professor *Borowicz* odczytał na Publiczném posiedzeniu zebrane przez siebie *Opisanie miast w Obwodzie Płockim*.

Z opisów mieysc w których Uczniowie Wakacye przepędzali, ieden tylko znalazł się godny wspomnienia Opis *Zielony*, *w Obwodzie Mławskim*, przez *Ignacego Kisielnickiego* Ucznia Klassy III.

Odezwa Towarzystwa do mieszkańców Woiewództwa, w zeszłym roku wydana, a teraz przez Czci godnych Rządzców Parafii wszystkim

udzielona, otrzyma zapewne porządany skutek; przyłączyliśmy do téy odezwy treść wiadomości iakich Towarzystwo potrzebuie; a ieszcze życzymy sobie podać tabellę ułatwiaiącą zebranie i opis potrzebnych rzeczy, ieżeli tylko znaydziemy stosowny do tego fundusz.

Znacznieby także pomogło Towarzystwu zwiedzanie mieysc wszystkich; a przynaymniéy celniéyszych w Woiewództwie, przez Członków Towarzystwa. Niemamy do tego sposobności, ieszcze nieznaleźliśmy wśród nas *Swięcickiego* Pisarza Ziemi Nurskiéy, który obchodząc rodzinną krainę, zebrał *Topografią Mazowsza*, dzieło w wieku XVI. przypisane *Stanisławowi Łubieńskiemu* Biskupowi Płockiemu.

Co do ZATRUDNIEN LITERACKICH, do których przybydź ieszcze mogą prace w przedmiotach Nauk lub kunsztów, dotąd poświęcone były Towarzystwu następuiące pisma:

1. Członek Czynny *Dębowski* Półkownik, wygotował rozprawę *o zmianie Obyczaiów w Narodach* i *o sposobie do ich poprawy.* — Jnne ieszcze dzieła swoie przyrzeka odczytywać Członkom Towarzystwa, którzy się zbierać będą na schadzki Niedzielne.

2. Członek Czynny *Sędzia Glass*, z dzieła Filozoficznego nad którym pracuie, odczytał na Posiedzeniu publiczném, *myśli o wychowaniu dzieci.*

3. Członek Towarzystwa *Chomiński* złożył *mowę, mianą na pogrzebie kolegi naszego Zielińskiego.*

4. Członek Towarzystwa *Rutkowski* były Prezes Rady Departamentowéy, niemogąc przybydź do odczytania na publiczném Posiedzeniu dawniéy złożonéy rozprawy o *Edukacyi płci Żeńskiéy*, przysłał Towarzystwu cztery Tomy w rękopismie dzieła: *Dissertationes Philosophicae, complectentes cursum Logicae, Methaphicae et Theologiae Naturalis.*

5. Członek Towarzystwa *Professor Żdzarski*, wydaiący w dwóch Tomach Pisma Poetyckie, odczytał na Publiczném posiedzeniu wyiątki z oryginalnéy Tragedyi swoiéy.

6. Członek Towarzystwa *Morykoni*, zaczął czytać i daléy na schadzkach Niedzielnych ma zamiar czytywać *różne rękopisma*.

Zakończymy obraz działań Towarzystwa, dopełnieniem wiadomości, o *pomniku Stanisława Kostki Hrabi Potockiego*, któryśmy wznieśli w przeszłoroczney Uroczystości *Świętego Józefa* — Dla przekonania się iakie istotnie dzieła pomnik nasz składać maią, pisano do Opiekuna *Towarzystw Płockich Sekretarza Senatu Niemcewicza*, a w uprzeymé odpowiedzi otrzymaliśmy zapewnienie, że dzieła *Stanisława Potockiego* własne, iuż w zupełnym komplecie zebrane posiadamy. — Do dzieł zaś zawieraiących iaką bądź pamiątkę Męża, którego pomnik zbieramy, raczył nam piszący z Wilanowa Przyiaciel Jego, przydać własne dzieła swoie, *Historyą Zygmunta III.* i trzy pierwsze Tomy *Pamiętników o dawnéy Polszcze.*

Pomnożyły także zbiór xiąg w pomniku naszym dary następuiące; — *Łazniewski* Uczeń Klassy I. złożył *Gazety Narodowéy i Obcéy* z r. 1792 Tom ieden. — *Goszczyński* Uczeń Klassy III. *Dyaryusz Seymu z roku* 1818 Tom pierwszy. *Borkowski* Członek Towarzystwa Naukowego, drugi oddział *Pomników Królów Polskich w Krakowie.*

Widzimy przeto że chociaż posiadamy wszystkie dzieła sławnéy *pamięci Potockiego*, dzieł z życiem tego Męża styczność maiących wieleby ieszcze przyzbierać można; a nadto pomnik nasz potrzebowałby popiersia Osoby, któréy pamięć wdzięczną zachować chcemy, ale na to dotąd zbywa funduszu.